

ת"פ 24769/11/17 - מדינת ישראל נגד נ' א' כ'

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 24769-11-17 מדינת ישראל נ' כ'

לפני כבוד השופט הבכיר שאול אבינור

המאשימה: מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד עינב אוראל כהן

פרקליטות מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה)

נגד

הנאשם: נ' א' כ'

ע"י ב"כ עו"ד טוביה יגר

גזר דין

א. רקע כללי:

1. הנאשם הורשע, כאמור בהכרעת הדין ולאחר שמיעת הראיות, בביצוע שרשרת של עבירות מס במהלך תקופה הרלוואנטית לכתב האישום (שמונה שנות המס שמשנת 2008 ועד שנת 2015); וזאת כלהלן: **קיום והכנת רשומות כוזבות**, לפי הוראות סעיף 220(4) להוראות פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן - הפקודה); **השמטת הכנסות מדו"ח**, לפי הוראות סעיף 220(1) לפקודה; **מרמה עורמה ותחבולה**, לפי הוראות סעיף 220(5) לפקודה; **ומסירת ידיעה כוזבת**, לפי הוראות סעיף 117(ב)(1) להוראות חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן - חוק מע"מ). יוטעם, כי ההרשעה היא בשמונה עבירות בכל אחת מהעבירות הנ"ל, בהתאם לשמונה שנות המס שלגביהן הואשם הנאשם והורשע כאמור.
2. הנאשם עוסק, החל משנת 1999, במתן ייעוץ ובמכירת אביזרים הקשורים לעולם המיסטיקה, כמומחה לענייני הקבלה. הנאשם אף הרצה וכתב ספר בנושא. במסגרת עסקו נהג הנאשם לייעץ ללקוחותיו ולערוך להם תיקונים למיניהם, כאשר לצרכים אלה מכר להם קמעות, חומרי מזל שונים, או את הספר שכתב. במקביל לניהול עסקו הגיש הנאשם, במשך שנים ארוכות, תכנית רדיו יומית, בה עסק בתחומים אלה. עסקו של הנאשם עלה ופרח, ומחזוריו בהתאם. בתקופות מסוימות העסיק הנאשם עד 9 עובדים, לרבות כמה וכמה מבני משפחתו וקרוביו.
3. בכתב האישום הואשם הנאשם בהשמטת חלק ניכר (כמעט שליש) מהכנסותיו בתקופה הרלוואנטית, בכך שנהג בעקביות ובשיטתיות להעביר למנהל החשבונות שלו (שאול עבודי) רק חלק מפנקסי חשבוניות המס ששימשו אותו. בנוסף, ובהסתמך על ספרי הנהלת החשבונות שערך מנהל החשבונות עבודי (שהיו חסרים עקב העברת חלק מפנקסי החשבונות בלבד, כאמור), נטען כי הנאשם הכין והגיש - בעזרת יועץ המס שוקי סילקי - דוחות שנתיים לפקיד השומה אשר לא כללו את מלוא הכנסותיו.

4. עובדות כתב האישום מפרטות, במסגרת טבלה, את המחזור העסקי של הנאשם בכל אחת משמונה שנות המס הרלוואנטיות (כאמור, משנת 2008 ועד שנת 2015), את המחזור המדווח וכן את סכום ההכנסה שהושמטה. על פי הנתען בטבלה, המחזור העסקי של הנאשם בתקופה הרלוואנטית עמד על **סך כולל של 28,175,729 ₪**, ההכנסה שהושמטה היתה **בסך כולל של 9,386,088 ₪**, והמע"מ שהושמט היה **בסך כולל של 1,958,369 ₪**.
5. התשובה לאישום ניתנה בזמנו על ידי ב"כ הנאשם, במסגרת ההליכים המקדמיים ולפני מותב קודם, והתיק הועבר לשמיעת הראיות לפניי. גדר המחלוקת העובדתית שהוצג בתשובה לאישום היה מצומצם למדי: ההגנה אישרה כי סכום ההכנסה שצוין בכתב האישום (**בסך כולל של 9,386,088 ₪**) אמנם לא דווח, אך הוסיפה והכחישה כי "**הנאשם הוא זה שהקטין את ההכנסות או פעל באופן אקטיבי על מנת להגיע לתוצאה שמופיעה**"^[1]. כל זאת, תוך הכחשה נמרצת של הטענה כי הנאשם העביר למנהל החשבונות עבודי רק חלק מפנקסי החשבונות ששימשו אותו. לפניי הוסיף הסניגור והבהיר כי "**השאלה היא רק שאלת היסוד הנפשי שלא מתקיימת לטעמנו**" (לפירוט המלא ר' בהכרעת הדין, פסקה 9 ואילך).
6. עם זאת - ועל אף גדר המחלוקת העובדתית המצומצם לכאורה - עמדה ההגנה, כפי זכותה, על ניהול הליך שמיעת ראיות מלא. בנוסף, הן במהלך פרשת התביעה ובעיקר במהלך פרשת ההגנה הרחיב ב"כ הנאשם את יריעת המחלוקת עם המאשימה במספר נושאים נוספים. כך, בעת חקירת יועץ המס סילקי העלה ב"כ הנאשם טענות בעניין אותנטיות חתימות הנאשם על דוחותיו השנתיים, ובפרשת ההגנה אף הובאה חוות דעת גרפולוגית בהקשר זה. בנוסף, במסגרת פרשת ההגנה הועלו טענות והובאו חוות דעת מומחים הן לעניין סוגיית חובות ניהול הספרים בעסקו של הנאשם והן לעניין כשירותו הנפשית של הנאשם.
7. לא למותר לציין כאן, כי הדין בסוגיית כשירותו הנפשית של הנאשם, שהועלתה רק לאחר תום פרשת התביעה, הביא להתמשכות ניכרת של ההליכים. בנסיבות אלה, ובהתחשב בהיקף הניכר של טיעוני הצדדים, גם הכרעת הדין שניתנה היא רחבת היקף. פשיטא, כי לא כאן המקום לחזור על קביעותיה והנמקותיה של הכרעת הדין, והמעין יעיין שם. כאן, ולצרכי גזר הדין, יצוינו בתמצית בלבד הקביעות הרלוואנטיות.
8. במישור הכשירות הנפשית הועדפו בהכרעת הדין עדויות העדים מטעם הפסיכיאטר המחוזי ונדחו טענות הנאשם להיעדר כשירות - הן ברובד המהותי והן ברובד הדיוני. בין השאר נדחתה טענת הפסיכיאטר מטעם ההגנה שלפיה לקה הנאשם בפגיעה תפקודית חמורה, ונקבע כי הלכה למעשה ההיפך הוא הנכון. בכל השנים הרלוואנטיות לכתב האישום ואף לפני כן נהג הנאשם כגברא רבא: ניהל ביד רמה עסק מצליח שגלגל מיליוני ₪, פשוטו כמשמעו, העסיק עד 9 עובדים, שאותם הנחה בעבודתם ושלהם שילם משכורות לפי ראות עיניו, התייעץ ושכר שירותי אנשי מקצוע, קיבל או הפקיד את תקבולי העסק לחשבונות בנק שהיו בשליטתו הבלעדית, ואף הגיש תכנית רדיו על בסיס יומיומי (ר' בפסקה 198 ואילך להכרעת הדין).
9. בהקשר זה לא למותר להעיר כי הגם שהנאשם בחר להימנע מלהעיד בשלב שמיעת הראיות, בטיעונים לעונש הוא בחר לשאת לפניי דברים, ונשא דברים ממושכים (ר' בפרוטוקול, עמ' 465-469). במסגרת זו דיבר הנאשם באופן קוהרנטי וסדור, בין השאר תוך תיאור מפורט של הקשיים עמם הוא

מתמודד במישורי חייו השונים. עוד יש להעיר, כי הגם שנמצאו אינדיקציות משמעותיות לחשד של התחזות מצד הנאשם, בהכרעת הדין הובהר כי חשד זה אינו טעון בחינה והכרעה במסגרתה.

10. במישור המהותי נדחו בהכרעת הדין ניסיונותיו השונים של הנאשם לגלגל לפתחם של אחרים את האחריות להשמטות בדיווחים על הכנסותיו. יוזכר, בהקשר זה, כי הנאשם ניסה לגלגל את האחריות להשמטות אלה, בשלבים שונים של החקירה והמשפט, לפתחם של כמה וכמה גורמים שונים: (א) אחיו מוטי; (ב) מנהל החשבונות עבודי; (ג) השליחים שהעבירו את חומרי הנהלת החשבונות מעסקו של הנאשם למשרדו של עבודי; ו-(ד) יועץ המס סילקי (ר' בפסקה 218 ואילך להכרעת הדין).

11. אשר לרובד היסוד הנפשי הוטעם בהכרעת הדין כי מדובר בהשמטת הכנסות שבוצעה על פני תקופה רצופה, באופן עקבי, חוזר ומתמשך - שנה אחר שנה, במשך שמונה שנות מס - ובאותה השיטה בדיוק. בנוסף, מדובר בהשמטה משמעותית הן מבחינת סכומי ההשמטה (למעלה מתשעה מיליון ₪ במצטבר) והן מבחינת שיעור ההשמטה ביחס לכלל הכנסותיו של הנאשם (כמעט שלישי). בנסיבות אלה, מתוך המעשים עצמם נלמדת כוונת מרמה מובהקת, שהרי אדם המשמית הכנסות בהיקף כזה ובנסיבות שכאלה מתכוון ורוצה לשלול מהקופה הציבורית את המס אותו הוא חייב לפי דין לשלם לקופה הציבורית (שם, בפסקה 243). לפיכך, ובהתחשב במכלול הנסיבות שצוינו בהכרעת הדין, נקבע כי גם היסוד הנפשי הנדרש בעבירות בהן הואשם הנאשם הוכח כדבעי.

12. לעניין העבירה לפי הוראות חוק מע"מ, שגם בה הואשם הנאשם כאמור, נקבע כי נפלה תקלה משמעותית בחקירות הנאשם בכך שהוא לא הוזהר בגין ביצוע עבירה זו; תקלה שמקורה ככל הנראה בכשל מבני-בירוקרטי ברשות המיסים (ר' בפסקה 254 ואילך להכרעת הדין). עם זאת נקבע, כי בנסיבות הקונקרטיות והספציפיות של הפרשה דנא לא ניתן לומר שנגרמה פגיעה מהותית בזכויות הנאשם, ואף לא ניתן לטעון כי בהינתן אזהרה נוספת לגבי עבירות מע"מ קו הטיעון של הנאשם בחקירותיו היה שונה או כי הוא היה מוסיף וטוען טענות שלא העלה. לפיכך, וכאשר מדובר בהשמטת מע"מ בסכום משמעותי, של שני מיליון ₪ בקירוב, נקבע כי באיזון האינטרסים הכולל ידו של האינטרס הציבורי במיציאת הדין בעבירות מיסים היא על העליונה ועל כן דינו של הנאשם הוא להרשעה גם בעבירת המע"מ בה הואשם.

ב. עיקר הראיות לקביעת העונש:

13. שני הצדדים הגישו, כראיות לקביעת העונש, מסמכים שונים, כאשר מטעם ההגנה גם העידו אחד עשר עדי אופי. בהמשך הדרך גם הובאו לפני בית המשפט נתונים קונקרטיים בעניין הליכי הפש"ר, שעדיין מתנהלים בעניינו של הנאשם, וכן בנוגע להיקף חובותיו של הנאשם לרשות המיסים כיום (ר' בבקשות מס' 69 ומס' 73 וכן תיק פש"ר (מחוזי ת"א) 14373-07-18).

14. כמסתבר, בהליכי הפש"ר ניתן צו כינוס בעניינו של הנאשם עוד ביום 26.07.2018, ועו"ד אלדד שגב מונה כמנהל מיוחד לנכסי החייב (הנאשם). יובהר, כי בעקבות בקשת הסניגור הורה בית המשפט למנהל המיוחד להעביר לסניגור אינפורמציה רלוואנטית, אשר בסופו של דבר הוגשה במסגרת מכתב (ר' בבקשה מס' 69). כעולה מהמכתב, המנהל המיוחד פעל ועדיין פועל למימוש שני נכסי מקרקעין בהם יש לנאשם זכויות, כאשר להערכת המנהל הכספים שיתקבלו מהמימוש יוכלו לכסות את חובות הנאשם שבדין קדימה, לרבות חוב בסך של **1,097,390 ₪** למס הכנסה וחוב בסך של **109,589 ₪**

למע"מ.

15. מטעם המאשימה הוגשו מסמכים ממערכת שע"מ (1/ע) ומס ערך מוסף (2/ע), שעניינם שיעור החוב של הנאשם לרשות המיסים, וכן תביעת החוב של מס הכנסה (3/ע), שהוגשה לאחר שניתן בהליכי הפש"ר צו כינוס (ביום 26.07.2018; 4/ע). כפי שציינה ב"כ המאשימה (ר' בבקשה מס' 73), שיעור החוב של הנאשם לרשות המיסים עומד כיום על **סך כולל של 3,289,391 ₪**, וזאת עוד בטרם הוצאה שומה על מלוא התקופה. לכן - ובתגובה לטענת הסניגור כי נוכח דברי המנהל המיוחד יש לראות את הנאשם כמי שהסיר את מחדלו במלואו - הטעימה ב"כ המאשימה כי הסכום בדין קדימה (שטרם התקבל) מהווה אך כשליש מחובו של הנאשם, שגם הוא חלקי, לרשויות המס (יש להעיר כי ניתנה להגנה האפשרות להגיב לטענה זו, כאמור בהחלטה מיום 03.05.2023, אך תגובה לא הוגשה).
16. ב"כ הנאשם הגיש, בנוסף, קלסר מוצגים (סומן 1/ס), הכולל מסמכים רבים - שחלקם הוגשו עוד במסגרת שמיעת הראיות בטרם הכרעת הדין - בעניין מצבו הבריאותי והנפשי של הנאשם. כעולה ממסמכים אלה, הגם שהנאשם אינו אדם מבוגר במיוחד (יליד שנת 1968), הוא סובל זה שנים ממחלות שונות - לרבות מחלת לב איסכמית שבגינה נדרש לניתוח ולצנתור. עוד הוגשו מסמכים בעניין מצבו הנפשי של הנאשם, שכאמור נדון בהרחבה במסגרת הכרעת הדין. במסגרת הקלסר 1/ס גם הוגש אישור מהמוסד לביטוח לאומי אודות זכאות הנאשם לקצבאות בשנת 2021, בו צוין כי נקבעה לנאשם נכות זמנית בשיעור של 80% ודרגת אי כושר זמנית בשיעור של 100%.
17. בבית המשפט אף התייצבו כאמור **אחד עשר עדי אופי**, שביקשו כולם להעיד לטובתו של הנאשם. עדים אלה סיפרו - כל אחד בדרכו הוא ובהתאם להיכרותו וליחסיו עם הנאשם - על אופיו הטוב של הנאשם ובמיוחד על נדיבות ליבו ועל נכונותו לתרום ולסייע, בסכומים נכבדים וברוחב לב, לכל אדם המצוי במצוקה באשר הוא (בהקשר זה ר' גם האמור בפסקה 204 להכרעת הדין, אודות השבחים שחלקו לנאשם מרבית לקוחותיו).
18. כך, למשל, עד האופי אברהם יפת תיאר את הסיוע שהנאשם הושיט לנזקקים, שלהם עד זה סייע במסגרת מפעל חסד שהקים. מר יפת אף הוסיף כי הנאשם פעל בדרך של מתן בסתר, ללא כל רצון לפרסום מעשיו (בפרוטוקול, עמ' 426 שורה 10 ואילך). עד האופי אברהם גליקרום סיפר על הסיוע הנדיב שהעניק הנאשם לו ולבנותיו, לאחר שהעד עבר פציעה קשה (שם, עמ' 427), ועדת האופי אפרת שמי, לקוחה, סיפרה על העזרה שהעניק לה הנאשם, ללא דרישת תמורה (שם, בעמ' 429 שורה 3, ובעמ' 434 שורה 19 העידה כך גם לקוחה נוספת, דנה לוי). סיפורים דומים עלו גם מעדויותיהם של שאר עדי האופי. כך, למשל, משה נמני, ששימש באגף הרווחה בהסתדרות בירושלים וסיפר כי הכיר את הנאשם אצל הרב כדורי, העיד על הכרותו עם רבים שהיו במצוקה ונעזרו בנאשם (שם, עמ' 436 שורה 30 ואילך).

ג. עיקר טיעוני הצדדים:

19. בטיעוניה לעונש עמדה ב"כ המאשימה על העובדות שבגינן הורשע הנאשם, תוך הפניה לקביעות הרלוואנטיות שבהכרעת הדין. ב"כ המאשימה הדגישה במיוחד את התקופה הממושכת של ביצוע העבירות (שמונה שנים) ואת היקף ההשמטה ה"אדיר" (השמטת הכנסה בהיקף של למעלה מ-9.3 מיליון ₪ והשמטת מע"מ בהיקף של למעלה מ-1.9 מיליון ₪). עוד הדגישה ב"כ המאשימה כי מדובר,

כעולה מהקביעות בהכרעת הדין, במסכת עבריינית שהתאפיינה בתכנון מוקדם, בתחכום ובשיטתיות, ובעבירות שבוצעו מתוך כסף ומתוך מטרה להעלים הכנסות מעסקו של הנאשם (ר' בפרוטוקול, עמ' 440 שורה 11 ואילך; עמ' 441 שורה 25 ואילך).

20. לענין קביעת מתחם העונש ההולם הדגישה ב"כ המאשימה את העובדה כי מעשיו של הנאשם פגעו בערך החברתי של ההגנה על הקופה הציבורית, כאשר במעשיו גזל הנאשם כספים רבים מהקופה האמורה לתמוך במעוטי היכולת, וזאת מעבר לפגיעה בהגנה על ערך השוויון בנשיאת נטל המס. חומרה יתרה ביקשה ב"כ המאשימה למצוא בביצוע עבירות המע"מ, שכן לגביהן שימש הנאשם כמעין נאמן על הכספים שאותם גבה מלקוחותיו בעבור רשויות המס, ובכך שלא העבירם לקופת המדינה ביצע גניבה של ממש.

21. בנוסף הטעימה ב"כ המאשימה כי הנאשם הוא העבריין העיקרי והיחיד בתיק, שניהל ביד רמה את עסקו, ושכל ניסיונותיו לגלגל את אשמתו לפתחם של אחרים נדחו בהכרעת הדין. הביצוע המתמשך אף מלמד שאין עסקינן במעידה חד פעמית אלא בביצוע עברייני מתוכנן ומתמשך. הלכה למעשה היו לנאשם שמונה שנים לשוב מדרכיו הרעות, אך הוא בחר להמשיך ולבצע את העבירות, אשר ביצוען הופסק לא ביוזמתו אלא בזכות חקירת רשות המיסים (בפרוטוקול, עמ' 441 שורה 11 ואילך). בנוסף, לא זו בלבד שהנאשם הפיק הכנסות ניכרות מעסק שהיה משגשג ומצליח אלא הוא גם ניצל את אלה שעבדו עבורו על מנת להגיש דיווחים כוזבים.

22. בנסיבות אלה עתרה ב"כ המאשימה לקביעת מתחם עונש הולם (אחד) שבין 36 חודשי מאסר בפועל לבין 54 חודשי מאסר בפועל, ולמתחם קנס הולם שבין 100,000 ₪ לבין 500,000 ₪. ב"כ המאשימה תמכה את טיעוניה, לענין מדיניות הענישה הנהוגה, בפסיקה רבה (שהוגשה במסגרת טבלה, ר' בבקשה מס' 70). במיוחד ביקשה ב"כ המאשימה להפנות לאותם מקרים בהם דובר בהשמטות בסכומים פחותים מבענייננו, על מנת ללמוד מהם על דרך קל וחומר לענין קביעת מתחם העונש ההולם בפרשה דנא (ר' בפרוטוקול, עמ' 442, שורה 10 ואילך).

23. כך הפנתה ב"כ המאשימה לת"פ (מחוזי מרכז) 42814-10-14 **מדינת ישראל נ' לוי** (23.12.2021), שם נקבע מתחם עונש הולם שבין 30 חודשי מאסר בפועל לבין 50 חודשי מאסר בפועל להשמטת הכנסות בהיקף של 8.6 מיליון ₪ במשך 7 שנים. עם זאת יש להעיר כי שם דובר בכמה וכמה אישומים נוספים, חמורים יותר במהותם, כאשר ערעור מטעם הנאשם דשם עדיין תלוי ועומד בבית המשפט העליון (ע"פ 798/22).

24. עוד הפנתה ב"כ המאשימה לע"פ (מחוזי ב"ש) 13791-02-19 **חנבוט נ' מדינת ישראל** (17.04.2019), שם דובר בעבירות מס בהיקף של 8.3 מיליון ₪ במשך 4 שנים, כאשר בבית המשפט המחוזי נקבע שהרף התחתון של מתחם העונש ההולם הוא שלוש שנים. ואולם, באותו מקרה דובר בעבירות חמורות נוספות לפי הוראות חוק מע"מ, שהיו כרוכות בשימוש נרחב בחשבוניות פיקטיביות. עוד ניתן לציין, מתוך הטבלה שהגישה המאשימה, את ע"פ (מחוזי ת"א) 2450-09-17 **סוויד נ' מדינת ישראל** (31.01.2018), בו דובר בהשמטת הכנסה בהיקף של 2.4 מיליון ₪ במשך 9 שנים, תוך התקיימות נסיבות מחמירות נוספות בשל התפקיד אותו מילא המערער דשם. בענין זה, שנדון בערכאה הראשונה לפניי, ערכאת הערעור דווקא הקלה בקביעת מתחם העונש ההולם וקבעה רף תחתון של 10 חודשי מאסר בפועל.

25. אשר לגזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם הרחיבה ב"כ המאשימה בתיאור היקף המחדל ואי הסרתו. כבר אזכרנו לעיל את הראיות והטיעונים שהוגשו בעניין זה על ידי ב"כ הצדדים (ר' בפסקאות 13-15 דלעיל), וכאן יצוין כי בטיעוניה לעונש הדגישה ב"כ המאשימה שלא זו בלבד שטרם הוסר חלק כלשהו מהמחדל, אלא שאף טרם הוצאה שומה למלוא השנים בהן בוצעו העבירות משום שהנאשם לא פנה על מנת להסיר המחדל לגביהן. יתר על כן, כשפנו למייצג בעניין זה נטען כי לנאשם אין כסף לשלם; והדברים מדברים בעד עצמם (בפרוטוקול, עמ' 444 שורה 5 ואילך). ב"כ המאשימה הוסיפה והטעימה, בהקשר זה, כי צו הכינוס בעניינו של הנאשם - שלא הוכרז כפושט רגל - הוצא רק בחודש יולי 2018 ועל כן אינו יכול לשמש כתירוץ לאי הסרת המחדל בכל התקופה שחלפה עד להוצאתו.
26. לעניין התמשכות ההליכים עמדה ב"כ המאשימה, ובהרחבה, על השתלשלות העניינים מאז שהוגש כתב האישום - ובפרט על בקשות הדחייה המרובות של ההגנה, מטעמים שונים, וכן על העיכובים שנגרמו בניהול פרשת ההגנה בין השאר בשל הטענה המאוחרת לאי כשירות נפשית של הנאשם - ובנסיבות אלה טענה כי התמשכות ההליכים אינה לפתחה של המאשימה (בפרוטוקול, עמ' 446 שורה 2 ואילך).
27. אשר לנסיבותיו האישיות של הנאשם, כמו גם העדר עבר פלילי רלוואנטי, הוסיפה ב"כ המאשימה והפנתה להלכה הפסוקה שלפיה בעבירות כלכליות הנסיבות האישיות נסוגות מפני האינטרס הציבורי והצורך בהרתעה. עוד טענה ב"כ המאשימה, לעניין מצבו הכלכלי הנוכחי של הנאשם, כי מצב זה צריך להידחק לקרן פינה כאשר עסקינן בעבירות שנעברו ממניע כלכלי. ב"כ המאשימה עתרה אפוא לקביעת מתחם עונש הולם כפי טיעוניה, ולגזירת עונשו של הנאשם ברף העליון של המתחם לו טענה - דהיינו 54 חודשי מאסר בפועל - תוך השתת ענישה נלווית של מאסר מותנה וקנס כספי משמעותי ומרתיע.
28. ב"כ הנאשם, מצידו, הגיש כאמור קלסר מסמכים (1/ס), שבו כלל גם הפניות לפסיקה, ובנוסף הגיש טבלת פסיקה (ר' בתיקיית הסיכומים, הגם שיש להעיר כי מדובר באסמכתאות שרובן ישנות למדי). את טיעוניה פתח הסניגור בהתייחסות מפורטת להוראות סעיף 40יא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), שעניינן בהגדרת נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות לצורך גזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם. ב"כ הנאשם הדגיש, בהקשר זה, את העדר העבר הפלילי של הנאשם, וטען כי הנאשם שיתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק הן בחקירה והן במשפט, בכך ש"מסר כי הוא לוקח אחריות מלאה על העובדות דהיינו על סכומי המס שלא הועברו לרשות המס" (בפרוטוקול, עמ' 450 שורה 17 ואילך).
29. ב"כ הנאשם תיאר את הקריסה הכלכלית של הנאשם, לאחר החקירה, וטען כי על רקע זה נפרד הנאשם מזוגתו (אם שני ילדיו) וחזר להתגורר בבית הוריו, בתנאי דחק קשים (בפרוטוקול, עמ' 450 שורה 21 ואילך). עוד הרחיב ב"כ הנאשם בתיאור פרטי מצבו הרפואי הנפשי והפיסי של מרשו, הנכות הכללית ממנה הוא סובל והטיפולים הרפואיים הרבים הנדרשים לו (שם, בעמ' 451-458). הסניגור הוסיף וטען כי, בנסיבות אלה, אם חלילה ייגזר על הנאשם עונש של מאסר בפועל, לנשיאה מאחורי סורג ובריה, עלולה להיווצר סכנה ברורה ומיידית לחייו. עוד הטעים הסניגור כי מעשיו הטובים של הנאשם ותרומתיו לחברה - כפי שבאו לידי ביטוי בעדי האופי הרבים שהתייצבו בבית המשפט והעידו לטובת הנאשם - צריכים להיזקק לזכותו בעת גזירת הדין.
30. אשר לסוגיית המחדל הדגיש ב"כ הנאשם את מצבו הכלכלי הקשה של הנאשם, שלא בכדי הוצא

בעניינו צו כינוס. כאמור, ב"כ הנאשם גם טען כי הפירות העתידיים של הליכי הכינוס, כתוצאה ממכירת שני הנכסים שבהם לנאשם זכויות, "יוכלו להוות הסרת מחדל בצורה מאוד מאוד מהותית" (בפרוטוקול, עמ' 460 שורה 24 ואילך). לשיטת ההגנה יש אפוא לראות בנאשם כמי שהסיר את מחדלו ולהתחשב בכך מהותית לקולת העונש, בהתאם. עוד ציין ב"כ הנאשם את חלוף הזמן הממושך מאז ביצוע העבירות, ובמכלול הנסיבות עתר לגזירת עונש לתקופה שניתן יהיה לשאתה בדרך של עבודות שירות.

31. בהקשר זה הפנה הסיניגור לפסיקה, כאמור ישנה ברובה ומלפני כניסת תיקון 113 לחוק העונשין לתוקפו (ר' למשל רע"פ 7814/05 **שוב נ' מדינת ישראל** (24.01.2006), שעניינו בסכומים נמוכים מבעניינו). מכל מקום, בסיכומו של דבר עתר הסיניגור לקביעת מתחם עונש הולם שבין 6 חודשי מאסר בפועל, לנשיאה בדרך של עבודות שירות, לבין 18 חודשי מאסר בפועל; ולגזירת עונשו של הנאשם ברף התחתון של מתחם עונש זה.

32. לבסוף הנאשם, שבחר לשאת דברים, הרחיב מאוד בדברו האחרון לעונש תוך תיאור העזרה שהשיט בעבר לאחרים, התרומות שתרם והקשיים הרבים עמם הוא מתמודד כיום (בפרוטוקול, עמ' 465-469). על אף טיעוני הסיניגור בדבר נטילת אחריות מצד הנאשם שב הלהוהכחיש את ביצוע העבירות, תוך מזעור מעשיו לכדי טעויות או רשלנות גרידא (בפרוטוקול, עמ' 465 שורה 20 ואילך). יוער, כי גם הודאה זו סייג הנאשם למעין הבנה-שבדיעבד, לטענתו לאחר שעורך דינו והוריו שוחחו עמו והסבירו לו את הדברים (שם, עמ' 466 שורה 6 ואילך). בנוסף, הנאשם שב וגלגל אחריות לפתחם של גורמים שלישיים (שם, שורה 30 ואילך, וכן בעמ' 468 שורה 30 ואילך).

33. אשר למחדל הדגיש הנאשם כי בכוונתו להחזיר את חובותיו למדינה "**עד השקל האחרון**", הגם שבד בבד הוסיף ותיאר את מצבו הכלכלי הדחוק תוך הבעת תקווה כי תמורת מכירת הנכסים אמנם תביא לכיסוי חובותיו לרשות המיסים (שם, בעמ' 468 שורה 9 ואילך). עוד הרחיב הנאשם בתיאור הקשיים הרבים עמם הוא מתמודד כיום במישור הבריאותי, הן הפיסי והן הנפשי, והטיפול התרופתי המקיף לו הוא נזקק עקב כך. בין השאר תיאר הנאשם את הפיגוע, לו היה עד בשנת 2002, והמראות הקשים אליהם נחשף אז (שם, עמ' 467 שורה 17 ואילך).

ד. קביעת מתחם העונש ההולם:

34. בהתאם להוראות חוק העונשין, בעת גזירת עונשו של נאשם על בית המשפט לקבוע, תחילה, את מתחם העונש ההולם לאירוע שבגיניו הורשע הנאשם, וזאת בהתאם לעיקרון ההלימה. בהקשר זה יתחשב בית המשפט, בין השאר, בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות ובמידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, לרבות אלה המנויות בהוראות סעיף 40ט לחוק העונשין.

35. כפי שנפסק לא אחת, עבירות המס הן עבירות חמורות, שביצוען פוגע בערכים החברתיים של ההגנה על הקופה הציבורית שבאוצר המדינה, ההגנה על שוויון הנשיאה בנטל המס וההגנה על מהימנות הדיווחים לרשויות המס. יוטעם, כי עבירות המס אינן עבירות רגולטוריות גרידא, שכן משמעותן המעשית היא גזל כספי הציבור - כך בעבירות לפי הפקודה וכך בוודאי בעבירות לפי חוק מע"מ, שבהן המבצע משלשל לכיסו הפרטי כספים אותם גבה מלקוחותיו בעבור הקופה הציבורית. זאת ועוד: עבירות

המס הן, ככלל, עבירות קלות לביצוע אך קשות לגילוי ולחשיפה - והמקרה שלפנינו, בו ביצע הנאשם את העבירות במשך שנים ארוכות מבלי שהעבירות נחשפו, יוכיח - ומכאן החשיבות הרבה של ממד ההרתעה בענישתן.

36. קביעת מתחם העונש ההולם נגזרת לא רק מחומרת העבירות כשלעצמן, אלא כאמור גם מחומרתן בנסיבות ביצוען בפועל, הלכה למעשה. והנה, בענייננו מתקיימות בהקשר זה כמה נסיבות חומרה, המצטברות האחת לרעותה, כלהלן:

ראשית, ההיקף הניכר של השמטת ההכנסות (השמטת הכנסה בסך כולל של 9,386,088 ₪, והשמטת מע"מ בסך כולל של 1,958,369 ₪); כאשר ההיקף הוא משמעותי גם בהתייחס לכלל הכנסותיו של הנאשם (כשליש).

שנית, תקופת הזמן הממושכת בה בוצעו העבירות, דהיינו במשך שמונה שנות מס רצופות, והשיטתיות שבביצוען.

שלישית, התחכום שבביצוע העבירות באמצעות דיווח חלקי - שהלכה למעשה יצר מצג שווא של תשלום מיסים כדין (אלמנט המרמה) - כאשר ביצוע העבירות הופסק רק בשל פתיחת החקירה.

37. על פני הדברים ברור אפוא כי מדובר בענייננו במקרה חמור, המחייב קביעת מתחם עונש הולם שתחילתו במאסר בפועל לתקופה ממושכת; וממילא ברור כי אין יסוד לעתירת הסניגור לקביעת מתחם עונש שראשיתו במאסר של 6 חודשים לנשיאה בדרך של עבודות שירות.

38. עם זאת, בקביעת מתחם העונש ההולם יש להתחשב גם במדיניות הענישה הנהוגה, וסקירת הפסיקה אינה תומכת באופן חד משמעי בעתירת המאשימה. בהקשר זה יש גם להזכיר כי קביעת מתחם העונש ההולם אינה עניין לחישוב לינארי, ועל כן השמטה בהיקף כפול לא תביא לקביעת מתחם ענישה כפול (במאמר מוסגר יוער כי מדובר בעיקרון פנולוגי ידוע, שחל בענישה באופן כללי ואינו מוגבל לעבירות כלכליות).

39. בהינתן האמור, ובנוסף לאסמכתאות אליהן הפנתה ב"כ המאשימה, יש להפנות לאסמכתאות הבאות:

ת"פ (שלום ת"א) 57975-07-13 **מדינת ישראל נ' סיגלוב** (16.06.2015); ע"פ (מחוזי ת"א) 33782-07-15 **סיגלוב נ' מדינת ישראל** (18.11.2015) - באותו מקרה דובר בהשמטת הכנסה בסך של 5,669,219 ₪ ובהשמטת מע"מ בסך של 658,406 ₪. בית משפט השלום סקר פסיקה רבה וקבע את מתחם העונש ההולם בין 18 חודשי מאסר בפועל לבין 40 חודשי מאסר בפועל. המתחם אושר בערעור לבית המשפט המחוזי, הגם שהוקל בעונש שנגזר על הנאשם.

ת"פ (שלום ת"א) 39319-05-17 **מדינת ישראל נ' זיגדון ואח'** (14.11.2019) - באותו מקרה דובר בהשמטת הכנסה בסך של 11,637,174 ₪ ובהשמטת מע"מ בסך של 1,871,853 ₪, במשך שבע שנים. דובר אמנם בהסדר טיעון שכלל הסכמות לעניין הטיעונים עונש, אך בית המשפט אישר מתחם עונש הולם שבין 36 חודשי מאסר בפועל לבין 60 חודשי מאסר בפועל לאחר בחינת הפסיקה הרלוואנטית.

ת"פ (שלום ת"א) 37914-02-21 **מדינת ישראל נ' וקסבום** (29.05.2022); עפ"ג (מחוזי ת"א) 22209-07-22 **מדינת ישראל נ' וקסבום** (05.03.2023) - באותו מקרה דובר בהשמטת הכנסה בסך

של 5,221,753 ₪, ללא עבירות מע"מ נלוות, במשך עשור. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם שבין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל. ערעורים מטעם שני הצדדים נדחו, הגם שבית המשפט המחוזי העיר כי הרף התחתון של מתחם העונש ההולם היה צריך להיות גבוה יותר.

40. לאור מכלול שיקולים אלה אני קובע אפוא את מתחם העונש ההולם, במקרה זה, בין 30 חודשי מאסר בפועל לבין 54 חודשי מאסר בפועל. כיוון שמדובר בעבירות כלכליות יש להשית גם ענישה כלכלית ממשית. עם זאת, מנעד הענישה הנוהג בענישה הכלכלית הוא רחב, כאשר בהקשר לקביעת מתחם הקנס ההולם יש להתחשב גם במצבו הכלכלי של הנאשם (בהתאם להוראות סעיף 40 לחוק העונשין). בנסיבות אלה, ובהתחשב בכך שעסקין בנאשם שהוצא בעניינו צו כינוס, אני קובע את מתחם הקנס ההולם בין 80,000 ₪ לבין 250,000 ₪.

41. ב"כ הנאשם חזר וטען כי מרשו נמצא במצב בריאותי פיסי ונפשי קשה מאוד, עד כדי כך שאם ייגזר דינו לעונש של מאסר בפועל - לנשיאה מאחורי סורג ובריח - עלולה להיווצר סכנה ברורה ומידית לחייו. ואולם, טענה חוזרת זו לא גובתה בראיות מתאימות, כגון חוות דעת רפואית הקובעת כך, ובתעודות הרפואיות שהוגשו - הן במסגרת שמיעת הראיות והן במסגרת הטיעונים לעונש - אין קביעה כי הנאשם אינו כשיר לנשיאת מאסר.

42. לא למותר להוסיף ולציין כאן, כי האפשרות הצרה לחריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי בריאות, שהוכרה בפסיקה, נקבעה בתנאים מוגדרים ומתוחמים היטב (ע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל (29.12.2015)); ואף לא נטען לפניי כי הנאשם עומד בתנאי הלכה זו. בנוסף, נוכח טיעוני הסניגור יש להעיר כי ההתחשבות בנסיבותיו האישיות של הנאשם, כמו גם בחלוקי הזמן מאז ביצוע העבירות, היא עניין לגזירת העונש בתוך מתחם העונש ההולם ולא לקביעת מתחם העונש עצמו (ר' רע"פ 1929/18 אריאלי נ' מדינת ישראל (26.04.2018) בפסקה 8 ואילך להחלטה).

ה. גזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם:

43. לאחר קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם בתוך מתחם זה - למעט במקרים יוצאי דופן, בהם הוא רשאי לחרוג מכך, שאין עניינם לכאן - תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, לרבות הנסיבות הרלוואנטיות מתוך אלה המנויות בהוראות סעיף 40א לחוק העונשין.

44. אשר לנאשם שלפניי, מדובר בגבר יליד שנת 1968, ללא כל הרשעות קודמות, שניהל כל חייו אורח חיים נורמטיבי. בנוסף, גם על רקע זה וגם על רקע מצבו הבריאותי של הנאשם, ברי כי הטלת עונש של מאסר בפועל תפגע הן בנאשם עצמו והן במשפחתו (על אף הפרידה מזוגתו); ויש להתחשב לכף קולה בנתונים אלה. אשר לנטילת האחריות - חרף גדר המחלוקת המצומצם שהוגדר בתשובה לאישום, הנאשם ניהל לפניי משפט ארוך וממושך, שתוך כדי ניהולו אף העלה טענות הגנה שלא נטענו בתשובה לאישום, לרבות טענה לאי כשירות נפשית שהועלתה רק לאחר תום פרשת התביעה והביאה להתמשכות ניכרת של ההליכים. אכן, זוהי זכותו הבסיסית של הנאשם לעמוד על ניהול משפטו במלואו וממילא ברור כי אין לזקוף את ניהול המשפט לחובתו, כפי שגם נקבע במפורש בהוראות סעיף 40א(6) סיפא לחוק העונשין. עם זאת, בנסיבות אלה, ובהתחשב גם בדחיות השונות שנגרמו עקב בקשות מטעם הנאשם, אין לייחס לחלוקי הזמן משמעות מופרזת לכף קולה.

45. עוד יש לזקוף לזכות הנאשם את התנהגותו החיובית ואת תרומתו הרבה לחברה. כזכור, בבית המשפט התייצבו, באופן חריג, אחד עשר עדי אופי, שהעידו כולם על אופיו הטוב של הנאשם ובמיוחד על העזרה הרבה אותה הוא הושיט במהלך השנים לאנשים רבים, לרבות תוך מתן בסתר. בהקשר זה יש גם לציין את התרשמות בית המשפט מהנאשם כאדם נעים הליכות, אשר התנהל באופן מכובד ומכבד לכל אורך ההליכים.
46. נותר אפוא לדון בסוגיית מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירות ולפיצוי על הנזק שנגרם בעטיין, כאשר מדובר בנאשם שלא הסיר ולו מקצת ממחדלו. למרות זאת עתר ב"כ הנאשם לראות במרשו כמי שהסיר את המחדל, נוכח הערכת המנהל המיוחד כי מימוש זכויות הנאשם בשני נכסי נדל"ן יביא לתשלום מלוא חובות הנאשם שבדין קדימה לרשות המיסים.
47. ואולם, מעבר לכך שהסרת מחדל אינה מאיינת את העבירה, במקרה דנא לא מדובר בהסרת מחדל וולונטרית אלא בהסרת מחדל שאם תתבצע היא תתבצע לא על ידי הנאשם אלא על ידי המנהל המיוחד; והכל בעתיד, שנים רבות לאחר ביצוע העבירות ועל אף שהיתה לנאשם הזדמנות להסיר את המחדל טרם הוצאת צו הכינוס. זאת ועוד: כפי שפורט בסקירת הראיות הרלוואנטיות (כאמור בפסקאות 13-15 דלעיל), בכל מקרה יהא מדובר בהסרת מחדל חלקית בלבד, כאשר בהתחשב במצבו של הנאשם כיום ספק רב אם תהיה לו היכולת להסיר את מלוא המחדל - על אף הצהרתו לפני כי בכוונתו להחזיר את חובותיו למדינה "**עד השקל האחרון**". במכלול נסיבות אלה ניתן אפוא ליתן משקל מסוים לכף קולה, ולו לפני משורת הדין, להערכת המנהל המיוחד כי החובות שבדין קדימה לרשות המיסים אמנם ישולמו; אך משקל מוגבל בלבד.
48. הנסיבות והשיקולים הרלוואנטיים לגזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם מעלים אם כן תמונה מורכבת. נסיבותיו הבריאותיות, האישיות והכלכליות של הנאשם אינן פשוטות, בלשון המעטה, ומעבר לכך הוא בבחינת מי שנפל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. אכן הנאשם, שניהל ביד רמה עסק משגשג ומצליח כלכלית, ואף זכה לפרסום רב בעקבות תכניות הרדיו שהגיש, הגיע למצב של כינוס נכסים ומשבר משפחתי, ואף לקה בבריאותו. עם זאת, בהקשר זה עניינו של הנאשם אינו שונה משמעותית מעניינם של עברייני מס רבים, שלא אחת הם בני אדם נורמטיביים ויצרניים, ואשר במקרים רבים הם אף מבצעים את העבירות על רקע משברים חמורים במישור הכלכלי, הבריאותי או המשפחתי. על כן קובעת ההלכה הפסוקה כי בעבירות מס יש ככלל לבכר את האינטרס הציבורי בענישה ובהרתעה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם ועל מצוקותיו.
49. בהינתן כל הנ"ל עדיין נסיבות הקולה לגזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם עולות במשקלן על נסיבות החומרה; וזאת באופן שיש לגזור את עונשו של הנאשם ברבע התחתון של מתחם העונש ההולם, כלומר לתקופה של 36 חודשי מאסר בפועל. אשר לקנס הכספי, נוכח העובדה שנגזר בזה עונש מאסר בפועל משמעותי על הנאשם, שממילא יקשה על יכולתו להתפרנס ויפגע עוד במצבו הכלכלי, יש לקבוע את הקנס ברף התחתון של מתחם הקנס ההולם.

1. סוף דבר:

50. אשר על כן - ובהתחשב בשיקולים לכף חומרה ולכף קולה, אשר פורטו לעיל - אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

(א) 36 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו בהתאם לרישומי שירות בתי הסוהר.

על הנאשם להתייצב לנשיאת עונשו בבית המעצר ניצן, או במקום אחר שייקבע שירות בתי הסוהר, ביום 16.07.2023 עד השעה 10:00.

ב"כ הנאשם יתאם את הכניסה למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, על מנת להבטיח עריכת "מיון מוקדם" לנאשם אשר יקל על קליטתו בבית הסוהר.

(ב) מאסר על תנאי למשך 9 חודשים, אותו לא יישא הנאשם אלא אם כן יעבור, תוך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר, עבירה מהעבירות בהן הורשע.

(ג) קנס בסך של 80,000 ₪, או חודשיים מאסר תמורתו.

הקנס ישולם ב-20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 01.11.2023 ובכל אחד בחודש שלאחריו. היה והנאשם לא ישלם את אחד התשלומים במועד תועמד כל יתרת הקנס לפירעון מידי.

זכות ערעור בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, י' סיוון תשפ"ג, 30 מאי 2023, במעמד הצדדים.

[1] כל ההדגשות המופיעות בציטוטים שבגזר דין זה **אינן** מופיעות במקור והן תוספות של הח"מ. התוספות בסוגריים מרובעים, בתוך הציטוטים, באות ללמד על תיקון טעויות הקלדה. תיקונים לכתב תקני מלא אינם מצוינים.